

Sygn. akt I Ca 9/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2017 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

po rozpoznaniu w dniu 8 lutego 2017 roku w Sieradzu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki z o.o. w G.

przeciwko K. Ś.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Wieluniu

z dnia 3 listopada 2016 roku, sygnatura akt I C 992/16

oddala apelację.

Sygn. akt I Ca 9/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy w Wieluniu zasądził od K. Ś. na rzecz powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. kwotę 96 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego (...) naliczonymi od 27 marca 2015 r. do dnia zapłaty oraz 47 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu., oddalając powództwo w pozostałej części.

Apelację od wyroku wywiodła strona powodowa, która zaskarżyła go w części oddalającej żądanie, co do kwoty 1105 zł, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego art. 359 k.c. w zw. z art. 58 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że naliczanie przez powoda prowizji stanowi naruszenie przepisu o maksymalnych odsetkach wynikających z czynności prawnych, podczas gdy stanowi wyłącznie wyraz swobody kontraktowej, określonej w art. 353¹ k.c., przy wypełnieniu wszystkich obowiązków pożyczkodawcy określonych w ustawie o kredycie konsumenckim z 12 maja 2011 r.

Wskazując na powyższe zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie. Wbrew zawartym w apelacji wywodom zaskarżony wyrok nie narusza określonej w art. 353¹ k.c. zasady swobody umów, w części dotyczącej uznania przez Sąd Rejonowy za nieważne postanowienia umowy pożyczki dotyczące wysokości prowizji.

Przepis art. 353¹ k.c. deklarując swobodę zawierania umów, wskazuje jednocześnie, że treść lub cel swobodnie ułożonego stosunku prawnego nie może sprzeciwiać się między innymi zasadom współzycia społecznego. W rezultacie zastrzeżenie w umowie pożyczki między konsumentem a osobą prowadzącą działalność gospodarczą w formie udzielania pożyczek, opłatę prowizji w wysokości przekraczającej faktyczną wartość udzielonej pożyczki, nie mającej uzasadnienia ani w wysokości poniesionych kosztów, inflacji, ani w zyskach osiągniętych w ramach normalnej, rzetelnie prowadzonej działalności gospodarczej, jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. W realiach sporu powódce udzielono pożyczki w kwocie 2148 zł, przy czym 1148 zł stanowiła prowizja za udzielenie pożyczki i czynności związane z zawarciem umowy. Stopa maksymalnych odsetek w dacie zawarcia umowy, w marcu 2015 r. wynosiła 19%, a faktyczne oprocentowanie pożyczki wynosiło 399,99%. W świetle zasad doświadczenia życiowego i reguł obrotu gospodarczego nie sposób przyjąć, że prowadzona rzetelna, zgodna z prawem działalność gospodarcza, mogłaby przynosić zysk na poziomie około 100% rocznie. Takiej stopy zwrotu pożyczkodawca nie uzyskalby w warunkach zgodnej z prawem i zasadami uczciwego obrotu gospodarczego działalności gospodarczej. Dla oceny umowy stron w kontekście przesłanek przepisów art. 58 § 2 k.c. i art. 353¹ k.c. miarodajne jest również porównanie wartości świadczenia, które ze względu na wysokość ustalonej prowizji powód zamierzał uzyskać ze świadczeniem, jakie pozwana uzyskała w wyniku jej zawarcia. Pozwana tytułem zawartej umowy pożyczki otrzymała 1000 zł, zaś powódka prowizję przekraczającą kwotę faktycznie udzielonej pozwanej pożyczki. Tak określone w umowie obciążenie pożyczkobiorcy mogło się okazać dla niej rujnujące, pożyczkodawcy natomiast przysparzało korzyści nie dających się uzasadnić żadnymi racjami. Rażąco zachwianie ekwiwalentności świadczeń przesądza zaś o sprzeczności z zasadami współzycia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego w z 13 października 2005 r., sygn. akt IV CK 162/05).

Zasadniczo należy zgodzić się z apelującą, że zawierając z pozwaną umowę pożyczki wykonała teoretycznie wszystkie obowiązki informacyjne określone ustawą o kredycie konsumenckim. Nie sposób jednak podzielić jej stanowiska, że w uwagi na brak w dacie zawierania umowy przepisów ograniczających wysokość prowizji ważne są postanowienia umowy w tym zakresie i nie podlegają one ocenie Sądu, w zakresie zgodności umowy z zasadami współzycia społecznego i dobrymi obyczajami. Gdyby zastosować obowiązujący uprzednio przepis art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim maksymalna kwota prowizji wynosiłaby 107,40 zł przy uwzględnieniu kwoty 2148 zł, a przy wartości faktycznie otrzymanej przez pozwaną 50 zł. Według obecnie obowiązującego art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim maksymalny całkowity koszt kredytu od 1000 zł wynosiłaby 550 zł, a po zsumowaniu tych kwot, 852 zł. Z powyższych zestawień wynika, że kwota prowizji była rażąco zawyżona do faktycznie otrzymanej przez pozwaną pożyczki.

Jeszcze raz należy podkreślić, że według hipotezy art. 353¹ k.c. zasady współzycia społecznego ograniczają swobodę kontraktową, a art. 58 § 2 k.c. wyznacza granice dopuszczalnej treści czynności prawnej. Umowa sprzeczna z zasadami współzycia społecznego jest w tym zakresie bezwzględnie nieważna ze skutkiem *ex tunc*, a zatem zanim jeszcze dochodzi do czynienia z niej użytku (podobnie SN w wyroku z dnia 8 stycznia 2003 r. w sprawie o sygn. akt II CKN 1097/00).

Nie można więc zgodzić się z apelującą, że swoboda zawierania umów jest niczym nieograniczona i nie podlega żadnej ocenie Sądu, jeżeli tylko konsument został o nich poinformowany.

Sam fakt podpisania umowy sporządzonej na 5 stronach drobnym drukiem łącznie z oświadczeniem o zapoznaniu się z formularzem informacyjnym, nie przesądza o faktycznym zrozumieniu przez pozwaną wszystkich zwartych w umowie informacji. Trafnie zauważa Sąd Rejonowy, że pozwana jako konsument była słabszą stroną umowy i wymagała objęcia jej ochroną, szczególnie w realiach rozpoznawanej sprawy. Wzorzec przeciętnego konsumenta, należycie poinformowanego i uważnego musi być definiowany w odniesieniu do konkretnej sprawy i okoliczności zawieranej umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 lipca 2002 r I CKN1319/00 OSNC 2003/5/73) Natomiast przytoczone w uzasadnieniu apelacji judykaty, w których zajmowano się modelem przeciętnego konsumenta jako uważnego, ostrożnego i dostatecznie poinformowanego, dotyczyły przede wszystkim reklamy i zdolności analizy zawartego w niej przekazu.

Jak wynika z akt sprawy – oświadczenia pozwanej - zwracając w dniu 28 marca 2015 r. całą uzyskaną pożyczkę, faktycznie uważała, że odstępuje od umowy. Nie wysłała jednak oświadczenia o odstąpieniu od umowy, co było niefrasobliwe, ale wskazuje jakim konsumentem była pozwana, która nie tylko, że zawarła niekorzystną dla siebie umowę, to jeszcze nie potrafiła zadbać o jej poprawne rozwiązanie.

W tych okolicznościach należało zgodzić się z poglądem Sądu Rejonowego, że umowa w części dotyczącej wysokości prowizji jest nieważna, chociaż nie tylko z powodu naruszenia przepisów o odsetkach maksymalnych (art. 359 k.c.) . Należy bowiem zauważyć, że do uzasadnionych kosztów umowy pożyczki wchodzi nie tylko odsetki, ale także prowizje, opłaty. Jednak jak już zaznaczono wyżej ich wysokość musi pozostawać w ekwiwalentności z udzieloną pożyczką.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.